

OSJETI Harmoniju

plavi ciklus

Zf ZAGREBAČKA
FILHARMONIJA

PETAK 26.5.2023.

KONCERTNA DVORANA LISINSKI / 19:30

**KONCERT ZA POMOĆ
ŽRTVAMA POTRESA U TURSKOJ**

DAWID RUNTZ dirigent

HAKAN A. TOKER klavir

MARTA HUT sopran

MARTINA MENEGONI mezzosopran

ROKO RADOVAN tenor

BENJAMIN ŠURAN bas bariton

AZ IVAN GORAN KOVAČIĆ

PETAK, 26.5.2023.

**KONCERT
ZA POMOĆ ŽRTVAMA
POTRESA U TURSKOJ**

**ZAGREBAČKA
FILHARMONIJA**

DAWID RUNTZ dirigent

HAKAN ALI TOKER klavir

MARTA HUT sopran

MARTINA MENEGONI mezzosopran

ROKO RADOVAN tenor

BENJAMIN ŠURAN bas bariton

Akademski zbor

IVAN GORAN KOVAČIĆ

Zborovođa: **IVAN ŠĆEPANOVIĆ**

**ŞEKIP AYHAN ÖZİŞİK /
AR. HAKAN A. TOKER**

Senede bin gûn, turska tradicionalna 10'

LUDWIG VAN BEETHOVEN

9. simfonija u d-molu, op. 125 70'

Allegro ma non troppo, un poco maestoso

Molto vivace

Adagio molto cantabile

Finale

SUORGANIZATORI

HRVATSKO-TURSKA UDRUGA PRIJATELJSTVA
HIRVAT-TÜRK DOSTLUK DERNEĞİ

POKROVITELJI

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
i medija
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture
and Media

Grad Zagreb

ZAGREB

**DOBROTVORNI KONCERT
U SURADNJI HRVATSKO-
TURSKE UDRUGE
PRIJATELJSTVA, HRVATSKE
GLAZBENE MLADEŽI I
ZAGREBAČKE FILHARMONIJE,
POD POKROVITELJSTVOM
MINISTARSTVA KULTURE I
MEDIJA, GRADA ZAGREBA
I VELEPOSLANSTVA
REPUBLIKE TURSKE.**

DAWID RUNTZ dirigent

Kao šef dirigent Zagrebačke filharmonije od siječnja 2021. kroz iduće tri sezone te glavni dirigent Poljske kraljevske opere od 2017. godine, **Dawid Runtz** međunarodno je sve prisutniji umjetnik besprijekorne, elegantne tehnike, sigurnoga vladanja mnogim vrlo zahtjevnim partiturama, izvanrednog osjećaja za glazbu, izražene komunikativnosti i emocionalnih izvedbi.

Njegovi dosadašnji nastupi sa Zagrebačkom filharmonijom uključuju hvaljene izvedbe *Posvećenja proljeća* Igora Stravinskog i *Koncerta za violončelo i orkestar u a-molu* Roberta Schumanna. Godine 2019. održao je turneju s Filharmoničarima u Kuvajtu, a u

siječnju 2020. dirigirao je koncertom na Akademiji *Santa Cecilia* u Rimu u povodu predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem EU-a, koji mu je naposljetku osigurao trenutačnu poziciju šefa dirigenta.

Poljski dirigent koji živi i radi u Varšavi, debitantski je nastup održao 2016. ravnajući Varšavskom filharmonijom, nakon što je diplomirao na Glazbenom sveučilištu Frédéric Chopina u klasi maestra Antonija Wita. Posljednjih godina kao gostujući dirigent nastupao je s većinom najuglednijih poljskih orkestrara te stekao reputaciju jednoga od najkarizmatičnijih dirigentata nove generacije u ovome dijelu Europe.

Među nadolazećim nastupima ističe pozive Lihtenštajnskog simfonijskog orkestra, Filharmonijskog orkestra *Arthur Rubinstein*, Krakovske filharmonije i operne kuće *Opera Nova* iz Bydgoszcza.

Među najistaknutijim gostovanjima ističe uspješni debi s Pacifičkim festivalskim orkestrom u Sapporu (Japan), kada je na završnom koncertu dirigirao izvedbu simfonijske pjesme *Don Juan* Richarda Straussa, potom turneju Litvom s orkestrom Sinfonia Varsovia u povodu 100. obljetnice nezavisnosti Republike Poljske s *Koncertom za gudački orkestar Grażyne Bacewicz, 2. violinskim koncertom Henryka Wieniawskog te 7. simfonijom* Ludwiga van Beethovena, koncert otvorenja Festivala Krzysztofa Pendereckog s Varšavskom filharmonijom u povodu 85. godišnjice skladateljeva rođenja te koncert s istim orkestrom na festivalu *La Folle Journée*, kao i angažmane s Nacionalnim simfonijskim orkestrom Poljskog radija, Orkestrom mladih *Luigi Cherubini*, Orkestrom Akademije Ludwiga van Beethovena, ansamblom Sinfonietta Cracovia i Orkestrom Poljskoga radija, između ostalih. Dirigirao je i Poljskim simfonijskim orkestrom mladih na Uskršnjem festivalu Ludwiga van Beethovena u Varšavi s programom na kojemu se našla Beethovenova uvertira *Egmont*, Haydnov *Koncert za trubu i orkestar u Es-duru* te Mozartova *36. simfonija u C-duru*.

Kao operni dirigent debitirao je 2015. operom *Orfej* Dariusza Przybylskog u Varšavskoj komornoj operi. Iste je godine započeo trogodišnju suradnju s Operom Poljskog narodnog kazališta u Varšavi, gdje je asistirao u produkcijama Mozartovih opera *La clemenza di Tito* i *Čarobna frula*, Verdijeva *Nabucca* te baleta *Oluja* na glazbu Henryja Purcella, Thomasa Tallisa, Roberta Johnsona, Matthewa Lockea i Michela van der Aaa.

Dawidov aktualni angažman u Poljskoj kraljevskoj operi obuhvaća dirigiranje dvjema novim produkcijama po sezoni te redovite nastupe u okviru koncertne sezone. Njegov tamošnji repertoar uključuje premijere opera *Seviljski brijač* Gioachina Rossinija, *Figarov pir*, *Così fan tutte* i *La finta giardiniera* Wolfganga Amadeusa Mozarta i izvedbu opere *Ukleto vlastelinstvo* Stanisława Moniuszka.

Među prethodna dostignuća koja su mu pomogla u brušenju dirigentskih vještina ubraja sudjelovanje u drugom izdanju Talijanske operne akademije Riccarda Mutija (2016.), gdje je radio na Verdijevoj operi *La Traviata* pod paskom samoga Mutija kao najmlađi od četvorice pomno odabranih polaznika. Također je sudjelovao u prestižnoj majstorskoj radionici s Concertgebouw-orkestrom u Amsterdamu koju je vodio Daniele Gatti (2017.), gdje je dirigirao izvedbama Mozartove *40. simfonije u g-molu*, Mahlerove *4. simfonije* i Stravinskijeva *Petruške*.

Suradio je i s uglednim skladateljem filmske glazbe Zbigniewom Preisnerom na snimanju glazbe za filmove *Valley of Shadows* (redatelj Jonas Matzow Gulbrandsen, 2017.), *Lian Qu 1980* (redatelj Feng Mei, 2020.) i *Man of God* (redateljica Yelena Popovic, 2020.).

Godine 2018. osvojio je treću nagradu te nagradu publike na 1. međunarodnom natjecanju dirigentata u Hong Kongu, u finalu ravnajući Brahmsovu *3. simfoniju u F-duru*. Kasnije iste godine suradio je s Bostonskim simfonijskim orkestrom na audiciji za asistenta dirigenta. Za vrijeme boravka u SAD-u polazio je poznate majstorske radionice u okviru festivala u Tanglewoodu.

Dobitnik je brojnih poljskih dirigentskih nagrada i stipendija, a bio je i asistent Jaceka Kaspzyka u Varšavskoj filharmoniji u sezoni 2017./2018. kao dobitnik stipendije poljskog Ministarstva kulture i narodne baštine.

Predavač je na Glazbenom sveučilištu Frédéricica Chopina u Varšavi, gdje je nedavno stekao doktorat iz dirigiranja.

Prošle godine primio je Nagradu *Orlando* Hrvatske radiotelevizije koja se dodjeljuje za najuspješnija ostvarenja u dramskom i glazbenom programu Dubrovačkih ljetnih igara, za njegov koncert s Dubrovačkim simfonijskim orkestrom.

OSJETI Harmoniju

MARTA HUT sopran

Marta Hut (rođena Musap, Zadar 1990.) godine 2007. sudjelovala je na Regionalnom natjecanju pjevača u Šibeniku te osvojila 2. nagradu. Samo godinu dana potom održala je prvi veći samostalni koncert kao solistica u Fauréovu *Requiemu* u Zadru, u povodu obilježavanja 100. obljetnice postojanja HPGD-a *Petar Zoranić* uz pratnju Pavla Mašića na orguljama, pod ravnanjem Jurice Šoške. S osamnaest godina upisala je Muzičku akademiju u Zagrebu te magistrira na odsjeku solo pjevanja u klasi prof. Martine Gojčeta Silić. U prosincu 2010. sudjelovala je na koncertima mladih opernih pjevača *Hommage Milka Trnina* u HNK-u u Zagrebu. Godine 2011. debitirala je u ulozi Mercédès u studentskom projektu *Carmen* na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u dvorani *Lisinski*, koji je dobio i Rektorovu nagradu. U travnju 2012. nastupila je kao solistica u izvedbi *Sedam posljednjih Kristovih riječi na križu* Josipa Magdića u Muzeju *Mimara* u Zagrebu. U ožujku 2013. igrala je ulogu jednog od paževa u Wagnerovoj operi *Lohengrin* pod ravnanjem Nikše Bareze u HNK-u u Zagrebu, koja je izvedena i u Cankarjevu

domu u Ljubljani. U ožujku 2014. pobijedila je na Natjecanju mladih pjevača u sklopu ciklusa *Molto Cantabile 2*. U srpnju 2015. nastupila je kao jedan od solista na otvorenju Glazbenih večeri u sv. Donatu uz Filharmonijski orkestar sjeverne Češke pod ravnanjem Alfonsa Scarana. Redovito je nastupala u Zadru uz Zadarski komorni orkestar i Pavla Dešpalja. Na jednom od tih koncertima imala je čast praizvisti pjesme Blagoja Berse i Vatroslava Lisinskog u gudačkim instrumentacijama maestra Dešpalja.

Pet godina živjela je i djelovala u Nizozemskoj. Nastupila je u Rotterdamu, Den Haagu, Delftu, Zwolleu i Rijswijku. Godine 2016. u Bredi je nastupila u operi *Sestra Angelica* kao nositeljica glavne uloge u režiji Michala Znanieckog.

U sezoni 2016./2017. bila je studentica Međunarodnog studija u klasi prof. Jamesa McCrayja. Do početka 2021. usavršavala se kod prof. Ire Siffa u Amsterdamu.

U veljači 2020. nastupila je kao solistica u Beethovenovoj *Missi solemnis* uz Zagrebačku filharmoniju pod ravnanjem Ive Lipanovića, a u srpnju iste godine na svečanom otvorenju Glazbenih večeri u sv. Donatu pod ravnanjem Ivana Repušića uz Simfonijski orkestar HRT-a. Često nastupa i u Dubrovniku uz Dubrovački simfonijski orkestar.

U ožujku 2023. u HNK-u u Zagrebu ostvarila je ulogu Prve dame u Mozartovoj *Čarobnoj fruli* pod vodstvom Srbe Dinića.

Sudjelovala je na seminarima poznatih svjetskih pjevača i pedagoga kao što su Roberta Alexander, Jard van Nes i dr.

Foto: Traehan Kim

MARTINA MENEGONI

mezzosopran

Martina Menegoni nositeljica je stipendije za mlade wagnerijske pjevače Svećanih igara u Bayreuthu 2022., na kojima je 2021. izabrana za sudjelovanje u radionici pod vodstvom J. Lundgrena te gdje je pjevala Waltraute u Wagnerovu *Sumraku bogova*. Godine 2022. ostvarila je i odabrane ulomke iz uloga Amneris (Verdijeva *Aida*), Eboli (Verdijev *Don Carlos*) i Waltraute na pet nastupa u sklopu *Festivala mladih glasova* (Zürich, Basel, Bern, Wiesbaden, Sigriswil) pod vodstvom Rolanda Böera u režiji Andreasa Kriegenburga.

Od debija 2014. u ulozi Ivce (E. Humperdinck: *Ivica i Marica*) u HNK-u u Zagrebu do danas ostvarila je uloge Olge (Evgenij *Onjegin* P. I. Čajkovskog), Cherubina (Mozartov *Figarov pir*), Rosine (Rossinijev *Seviljski brijuč*), Linette (S. Prokofjev: *Zaljubljen u tri naranče*), Ivanice (*Adel i Mara* J. Hatzea). U koncertnoj izvedbi Wagnerovih *Walküra* pjevala je ulogu Roßweiße u HNK-u u Zagrebu i Muzeju *Mimara*, a ulogu Druge dame (Mozartova *Čarobna frula*) izvela je u Koncertnoj

dvorani Vatroslava Lisinskog. Godine 2018. debitirala je u HNK-u u Splitu ulogom Rosine u Rossinijevu *Seviljskom brijaču*. Godine 2019. kreira je ulogu Vile u praizvedbi opere *Plava ptica* Olje Jelaska pod vodstvom Berislava Šipušića i *Cantus Ansambla*. Tijekom ove godine ostvarila je ulogu Orfeja iz istoimene opere Ch. W. Glucka u INK-u u Puli te ulogu Noći u operi *Amfitrion* Borisa Papandopula u HNK-u u Zagrebu.

Među koncertnim nastupima ističe sudjelovanje u izvedbi *Sirena* C. Debussyja sa Zagrebačkom filharmonijom pod vodstvom Leopolda Hagera, Pergolesijevu *Stabat Mater* te program *Verdi for Eternity* s Dubrovačkim simfonijskim orkestrom pod vodstvom Ivana Huta, kao i izvedbu ciklusa *Il Tramonto* O. Respighija sa Sarajevskom filharmonijom i Mladenom Tarbukom. U suradnji sa Simfonijskim orkestrom HRT-a snimila je Wagnerov ciklus *Wesendonck-Lieder*. U travnju 2015. osvojila je treću nagradu Međunarodnog natjecanja *Ferruccio Tagliavini* nakon čega je dobila koncertni angažman u Operi u Grazu. Diplomirala je u klasi Lidije Horvat-Dunjko, a usavršavala se s Claudiom Viscom, Brigitte Fassbaender i Deborah Birnbaum.

OSJETI Harmoniju

ROKO RADOVAN tenor

Roko Radovan (1994.) započeo je glazbeno obrazovanje na rodnoj Korčuli te nastavio u Dubrovniku završivši srednju glazbenu školu kao trubač. Pjevačko obrazovanje započeo je u Glazbenoj školi Karlovac kod prof. Tončija Petkovića te odmah na početku, nakon nekoliko mjeseci rada, osvojio dvije prve međunarodne nagrade te postao laureat u svojoj kategoriji na državnom natjecanju HDGPP-a.

Kao prvi studentski projekt pjevao je solističku dionicu Beethovenove *Devete simfonije* u dvorani *Lisinski* pod vodstvom Mladena Tarbuka. U sklopu akademskih projekata tumačio je i uloge u *Životinjskoj farmi* Igora Kuljerića te *Amfitrionu* Borisa Papandopula. Više puta je solistički nastupio sa Simfonijskim, Jazz orkestrom i Zborom HRT-a, s kojima je debitirao na otvorenju festivala *Zagreb Classic* 2019. godine. Redovito nastupa i s Dubrovačkim simfonijskim orkestrom, a među koncertima s tim orkestrom izdvaja se solistički nastup u Kneževu dvoru na otvorenju opernog festivala *Tino Pattiera* 2021. godine.

Sa Zagrebačkom filharmonijom debitirao je na Filharmonijskom balu 2021. pod vodstvom Dawida Runtza.

Osvojio je prve nagrade na desetak međunarodnih i državnih natjecanja. Posljednja je *Grand Prix* na natjecanju *Oper Oder-Spree* u Beeskowu u Njemačkoj.

Zadnje dvije godine u HNK-u u Zagrebu redovito tumači srednje uloge, od kojih je najviše zapažena uloga Alfreda u *Šišmišu* Johanna Straussa. Kao najvažniji solistički nastup izdvaja koncert zatvaranja 72. Dubrovačkih ljetnih igara s maestrom Ivanom Repušićem, poznatom svjetskom sopranisticom Dianom Damrau i basom Nicolasom Testéom. Za arhivu HRT-a snimio je *Kanconijer* Igora Kuljerića i *Pasiju* Berislava Šipuća, a sudjelovao je i u izvedbi *Hrvatske mise* Borisa Papandopula u crkvi svetog Petra u Beču.

Bavi se i skladanjem, među ostalim nagrađivane tradicijske glazbe koja se nekoliko puta našla na albumima osvajača nagrade *Porin*. Godine 2020. skladao je polusatni ciklus pjesama *Ko što stare pjesme poje* za glas i klavir na vlastite stihove, a nakon toga i nekoliko manjih na stihove Heineea, Hessea i Vesne Parun. Trenutačno je student pete godine pjevanja na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u klasi prof. Martine Gojčeta Silić.

BENJAMIN ŠURAN

bas bariton

Benjamin Šuran pjevačko obrazovanje započeo je 2016. u Puli u klasi Giorgia Sugara, a 2020. nastavio na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u klasi prof. Giorgia Suriana te, potom, prof. Vlatke Oršanić.

Na kraju srednjoškolskog obrazovanja sudjelovao je ulogom Figara u manjoj produkciji *Figarova pira* u režiji Giorgia Suriana, a s istom produkcijom gostovao je i u Splitu kroz suradnju s Umjetničkom akademijom iz Splita.

Kao student prve godine Muzičke akademije u Zagrebu nastupao je kao Colas u Mozartovom Singspielu *Bastien i Bastienne* u HNK-u u Varaždinu. Uslijedila je uloga Belcorea u produkciji *Ljubavnog napitaka* priređenog u sklopu klase prof. Giorgia Suriana, kao i uloga Kralja iz *Pepeljuge* J. Masseneta u produkciji Muzičke akademije u Zagrebu.

U HNK-u u Zagrebu debitirao je ulogom Glasnika iz *Nikole Šubića Zrinjskog* kojim je dirigirao Ivo Lipanović,

a režirao Krešimir Dolenčić. Ulogu Magarca Benjamina iz *Životinjske farme* Igora Kuljerića ostvario je u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog pod vodstvom Mladena Tarbuka. U HNK-u Ivana pl. Zajca u Rijeci predstavio se ulogom Grofa Capuletija u Gounodovoj operi *Romeo i Julija*.

U HNK-u u Zagrebu ostvario je i uloge Périchauda u *Lastavici G.* Puccinija, Franka u Straussu *Šišmišu*, Markiza D'Obignyja te Doktora Grenvila u Verdijevoj *Traviati*, Carskog povjerenika u Puccinijevoj operi *Madama Butterfly* te Tamničara u Puccinijevoj *Tosci*. Zadnja uloga u sezoni 2022./2023. bila je ona Fiorella u Rossinijevu *Seviljskom brijaču*. Suradivao je s dirigentima kao što su Matija Fortuna, Ivan Josip Skender, Lorenzo Passerini, Marko Hribernik, Srba Dinić, Pier Giorgio Morandi i Josip Šego, kao i s brojnim redateljima.

Od važnijih koncertnih nastupa izdvaja nastupe u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog: sa Zagrebačkom filharmonijom pod vodstvom Matije Fortune te uz mađarskog dirigenta Gábora Hollerunga u ulozi Lucifera u Händelovom oratoriju *Uskrsnuće*.

Tijekom srednjoškolskog i akademskog obrazovanja osvojio je prve nagrade na raznim natjecanjima poput HDGPP-a, IMMCC-a u Mariboru, Međunarodnog natjecanja *Stojan Stojanov*, Međunarodnog natjecanja *Lav Mirski* u Osijeku i 3. međunarodnog natjecanja *Musica Goritiensis*.

OSJETI Harmoniju

NOVA KONCERTNA SEZONA 2023./2024. U PRODAJI!

Radno vrijeme blagajne do 16.6.2023.

Ponedjeljak i petak **14:00-19:30**

Utorak, srijeda i četvrtak **10:00-16:00**

Radno vrijeme blagajne od 19.6. do 14.7.2023.

Ponedjeljak - Petak **10:00-16:00**

Blagajna: **01/63 13 125**

Marketing: **01/60 60 101**

www.zgf.hr

www.ulaznice.hr

Akademski zbor

IVAN GORAN KOVAČIĆ

Akademski zbor **Ivan Goran Kovačić** utemeljen je 1948. godine. Zbor su vodili ugledni hrvatski glazbenici Mladen Jagušt, Duško Prašelj, Lovro Županović, Adalbert Marković, Dinko Fio, Vladimir Kranjčević, Saša Britvić i Luka Vukšić. Od 2022. godine umjetnički je voditelj Ivan Šćepanović. Asistent umjetničkog voditelja je Stjepan Vuger.

Zbor je nastupao pod ravnanjem najvećih domaćih i svjetskih glazbenika. Među njima su Lovro pl. Matačić, Milan Horvat, Zubin Mehta, Sir Yehudi Menuhin, Krzysztof Penderecki, Lorin Maazel, Ennio Morricone, Noam Sheriff, Gerd Albrecht, Kazushi Ono, Alun Francis, Hans Graf, Kurt Masur, Dmitrij Kitajenko, Valerij Gergijev i Sir Neville Marriner. Među solistima koji su pjevali s *Goranovcima* su pjevačke legende kao što su Vladimir Ruždjak, Ruža Pospiš-Baldani, Ruggiero Raimondi, José Carreras, Andrea Bocelli, Inva Mula i mnogi drugi.

Zbor je ostvario mnogobrojna inozemna gostovanja u Austriji, Bosni i Hercegovini, Francuskoj, Italiji, Izraelu, Kini, Koreji, Mađarskoj, Makedoniji, Meksiku, Nizozemskoj, Njemačkoj, Portugalu, SAD-u, Slovačkoj, Sloveniji, Vatikanu

i Velikoj Britaniji, a nastupao je na međunarodnim festivalima *Maggio Musicale Fiorentino, Settembre musica* u Torinu, *Flaneries musicales* u Reimsu, *Choralspace winter festival* u Berlinu, Bečkim svečanim tjednima, XXI. Festivalu francuske glazbe u La Chaise-Dieuu, Festivalu Ljubljana, Varaždinskim baroknim večerima, Dubrovačkim ljetnim igrama i Pulsom ljetu.

Među uglednim su orkestrima s kojima je Zbor nastupao Bečki simfoničari, Moskovska državna filharmonija, Orkestar gradskog kazališta u Firenci, Orkestar Nacionalne opere u Monte Carlu, Litavski nacionalni simfonijski orkestar, Izraelski simfonijski orkestar, Simfonijski orkestar iz Barija, Orkestar glazbene mladeži Njemačke, Slovenska filharmonija i Sarajevska filharmonija.

Zbor kontinuirano surađuje sa Zagrebačkom filharmonijom, Simfonijskim orkestrom HRT-a i Hrvatskim baroknim ansablom.

Visoki interpretativni dosezi Akademskog zbora *Ivan Goran Kovačić* potvrđeni su brojnim nagradama i priznanjima među kojima izdvajamo Rektorovu nagradu Sveučilišta u Zagrebu, Nagradu grada Zagreba i Nagradu *Vladimir Nazor*.

ŞEKIP AYHAN ÖZİŞİK AR. HAKAN A. TOKER

Senede bin gün, turska tradicionalna

Hakan A. Toker turski je pijanist i skladatelj, koji u svojem stvaralaštvu povezuje glazbe Istoka i Zapada. Drži diplome iz klavira i kompozicije sa Sveučilišta *Indiana* u SAD-u. Jazz, tradicijska glazba i različiti oblici improvizacije među njegovim su posebnim interesima.

Nastupao je u 28 zemalja, među kojima Hrvatska za njega ima posebno mjesto. U nizu je navrata nastupao u našoj zemlji kroz suradnju s Hrvatsko-turskom udrugom prijateljstva.

Snimio je 14 solo albuma i 10 uz ansamble (2 u Hrvatskoj), a zastupljen je i na brojnim drugim albumima.

Autor je zbirke *Tradicionalna turska glazba za klavir* koja donosi aranžmane za učenike i studente.

Njegovo stvaralaštvo obuhvaća preko 500 djela u različitim stilovima uključujući zapadnu glazbu, jazz, tursku, kao i elektroničku glazbu, ali i eklektična djela u kojima kombinira navedene stilove. Sklada u širokom rasponu glazbenih vrsta od solističke do simfonijske i glazbe za kazalište.

Senede bir gün (*Jednom na godinu*) tradicionalna je turska ljubavna pjesma, popularna od sredine 20. stoljeća. Melankolični stihovi na tipični način govore o ljubavi i odvojenosti. Turska je glazbena scena na sličan način bila uvijek podijeljena između tradicionalista i zapadnjaka, kaže Toker. Njegov aranžman ove jednostavne tradicionalne pjesme na zapadnjački način ujedinjuje ove dvije strane.

Djelu prethodi improvizirani uvod, a to je, prema autorovim riječima, čest slučaj kako u turskoj tradicijskoj, tako i u zapadnoj baroknoj glazbi.

LUDWIG VAN BEETHOVEN

9. simfonija u d-molu, op. 125

Kao što bio je slučaj i kod prethodnih simfonija (*Pete* i *Šeste te Sedme* i *Osme*), i *Deveta simfonija* izvorno je planirana u paru. Poticaj djelu došao je iz Londona, od tamošnjeg Filharmonijskog društva, čiji je predstavnik, a nekadašnji Beethovenov učenik Ferdinand Ries, 9. lipnja 1817. pisao svojem nekadašnjem učitelju: "Kao prvo: nadolazeće zime trebao bi doći u London; a kao drugo: Trebao bi napisati dvije velike simfonije za ovdašnje Filharmonijsko društvo".

Beethoven je pristao na ponudu i prionuo poslu. Njegove kajdanke iz 1817.-1820. otkrivaju brojne skice koje potvrđuju da su mu London i simfonije bili stalno na pameti. No ipak, Beethoven u to doba nije pokazao značajniji skladateljski napredak, jer su mu bolest, financijski i ostali životni problemi, depresija, kao i drugi skladateljski planovi uzimali previše vremena.

Tek je 1822. simfonija počela zaprimati jasnije obrise. Početkom 1823. Beethoven je ozbiljno započeo s radom, nakon što je završio dva velika ostvarenja svojega kasnog opusa, *Diabelli-varijacije* op. 120 i *Missu solemnis* op. 123. Iako je simfoniju trebao predati Filharmonijskom društvu u Londonu ožujka 1823. godine, koristeći se u brojnim, dobro provjerenim taktikama odgađanja, kompoziciju je zaključio tek veljače 1824., a u London se zaputio travnja iste godine.

Djelo je premijerno predstavljeno u britanskoj prijestolnici 21. ožujka 1825., ali je praižvedeno 7. svibnja prethodne 1824. godine u *Kärntnertor-teatru* u Beču. Druga od dvije simfonije nestala je po putu, a neke od ideja uklopljene su u *Devetu simfoniju*.

Još od svojih dvadesetih Beethoven je planirao uglazbiti Schillerovu odu *Radosti*, napitnicu snažne humanističke poruke, objavljenu 1785.

godine. Načinio je niz skica, dva je stiha uklopio i u operu *Fidelio*, a kad je pristupio skladanju nove simfonije, prve nakon desetak godina, s nestrpljenjem je želio iznijeti sve ideje koje su klijale u njegovoj mašti kroz tridesetak godina.

Deveta stoga nije samo Beethovenova posljednja dovršena simfonija u opusu koji i bez nje zaprima veličanstvene razmjere, niti je samo vrhunac svega što je Beethoven do toga trenutka napravio u simfonijskoj glazbi. Uvođenjem pjeva u posljednjem stavku majstor iz Bonna svjesno je pomaknuo granice simfonijske vrste tamo gdje to nitko drugi do toga trenutka nije mogao niti slutiti.

Veličanstveno simfonijsko ostvarenje ne samo da je bilo dotad neviđeno po opsegu, već je postalo znamenito upravo po svome posljednjem stavku, koji kao nikad dotad u jednoj simfoniji uključuje i zbor i vokalne soliste u izvedbi stihova koje je Beethoven odabrao iz Schillerove pjesme *Radosti*, prema vlastitoj volji kombinirajući njihov raspored, a dodajući i vlastite stihove.

Beethovenova najveća i najutjecajnija kompozicija nije, međutim, odmah prepoznata kao kamen temeljac. U noći praizvedbe Beethoven se vratio kući razočaran mršavom zaradom, vidno razočaran događajem koji je trebao potvrditi njegov skladateljski status.

Publika koja se te večeri okupila u *Kärntnertor-teatru* bila je navijački nastrojena, ali je izvedba pod vodstvom u tome trenutku već posve gluha skladatelja po svemu sudeći bila je očajna. Iako je bio najavljen kao dirigent, glazbenici su zapravo pratili diskretne znakove koje je davao koncertni majstor, Michael Umlauf. Po završetku izvedbe, skladatelj je ostao pogleda prikovana za partituru, a tek se na poziv mezzosopranistice Caroline Unger, koja ga je potapkala po ramenu, okrenuo prema publici.

Skladba se na repertoaru učvrstila tek sredinom 19. stoljeća zaslugama Richarda Wagnera i njegove generacije: "Beethovenova *Deveta* postala je mistični cilj svih mojih misli i želja u glazbi".

Utjecaj Beethovenova simfonijskog stvaralaštva, a posebice *Devete*, bio je u svakom pogledu dalekosežan. Danas *Deveta* uživa jedinstveni status kulturnoga simbola nemjerljiva značaja.

"*Deveta* je sveta", zaključuje Igor Stravinski. Ona je neizostavni dio visoke, ali i popularne kulture, pa bez nje ne bi bili zamislivi niti filmovi poput Kubrickove *Paklene naranče* ili Weirova *Društva mrtvih pjesnika*. Posebno je zanimljiv podatak prema kojemu je čak i format CD-a osmišljen na 74 minute upravo kako bi na njega stala - *Deveta simfonija!*

Deveta je obilježila i neke od velikih povijesnih događaja poput rušenja Berlinskog zida u povodu kojeg je Leonard Bernstein okupio glazbenike s obje strane Berlina u izvedbi *Devete* uz malu, ali značajnu promjenu riječi *Freude* (radost) u riječ *Freiheit* (sloboda), pojasnivši kako Beethoven vrlo vjerojatno ne bi imao ništa protiv takva zahvata.

Autograf *Devete simfonije* prva je partitura uvrštena 2001. u UNESCO-ov *Registar sjećanja svijeta*. Ako se nečega trebamo sjećati, onda je to zasigurno ovo djelo. *Oda radosti* himna je Europske unije, ali i više od toga: simbol borbe čovječanstva za slobodu, pravdu i jednakost te vjere u ljudsku solidarnost, zajedništvo i bratstvo.

Priprema i realizacija tekstova

G.A.D. PRODUKCIJA / www.gad.hr

VIOLINE I. Sidonija Lebar, koncertna majstorica, Martin Draušnik, koncertni majstor, Dunja Bontek**, Ana Slavica, Alina Gubajdullina, Mario Bratković, Lovorka Moslavac, Marta Bratković, Lana Dominik, Odette Cavaliere, Marija Bašić, Teodora Sucala Matei, Neven Manzoni, Saki Kodama, Ivan Finta, Korana Rucner Novak

VIOLINE II. Sho Akamatsu*, Darko Franković*, Mirela Džepina Finta, Margareta Ugrin, Krešimir Bratković, Josip Novosel, Dragana Tomić, Sandra Bingula Nožica, Iva Kralj, Paola Beziza, Tomislav Ištók, Sergii Vilchynskiy, Vlatka Pecić Juranić, Val Bakrač

VIOLE Hiwote Tadesse*, Krešimir Ferenčina**, Aleksandar Jakopanec, Tajana Škorić, Marko Otmačić, Tvrтко Pavlin, Magda Skaramuca, Pavla Kovač, Filip Vitko, Asja Frank Perčić, Igor Košutić

VIOLONČELA Smiljan Mrčela*, Vinko Rucner**, Oliver Đorđević, Dora Kuzmin Maković, Tonka Javorović, Janko Franković, Martina Pavlin, Lana Lucija Horvatić, Jurica Mrčela, Emanuel Pavon

KONTRABASI Nikša Bobetko*, Darko Krešić**, Antal Papp**, Dubravko Palanović, Borna Dejanović, Ilin Dime Dimovski, Marko Radić, Franjo Zvonar

FLAUTE Renata Penezić, Matea Škarić Janković

PICCOLO Lucija Stilinović

OBOE Branka Bošnjak*, Dora Dračlin

KLARINETI Davor Reba*, Dunja Košutić

FAGOTI Matko Smolčić*, Eva Fritz

KONTRAFAGOT Aleksandar Čolić

ROGOVI Viktor Kirčenkov*, Stepan Bebyk, Petar Kšenek, Lenart Istenič

TRUBE Tomica Rukljić*, Dario Čepić

TROMBONI Antonio Janković*, Marin Rabadan, Ivan Mučić

TIMPANI Leonardo Losciale

UDARALJKE Tomislav Kovačić*, Željko Grigić, Renato Palatinuš

NADZORNIK ORKESTRA Davor Capković

* vode dionica / ** zamjenici vođa dionica

**GLAZBA
DVIJU
AMERIKA**

STJEPAN VUGER dirigent

**GEORGE GERSHWIN
ALBERTO GINASTERA**

Grad Zagreb

PARTNER U OFF CIKLUSU

MEDIJSKI PARTNERI

SPONZORI

CVIJEĆE Izabel

Izdavač: Zagrebačka filharmonija

Za izdavača: Mirko Boch, ravnatelj

Urednik: Ivan Lozić

Dizajn i priprema tekstova: G.A.D. PRODUKCIJA d.o.o.

Tisak: Printera Grupa d.o.o.

Cijena koncertnog programa: 2 eura

*Zagrebačka filharmonija zadržava pravo izmjene programa.